

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

☐

MWO-R1A1P-061

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Arkusz II

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera dwie części. Część pierwsza arkusza wymaga analizy materiałów źródłowych, a część druga napisania krótkiego wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

ARKUSZ II

STYCZEŃ
ROK 2006

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Część I. Analiza źródeł.**Materiał A**

[...] społeczności ludzkie stają się coraz mocniej powiązane rozbudowaną siecią zależności ekonomicznych, finansowych, politycznych, strategicznych, kulturalnych. Zdarzenia w jednej części świata wywierają natychmiastowy wpływ na to, co dzieje się w krajach najbardziej odległych. Krach na giełdzie w Hong Kongu odbija się echem w kantorach w Warszawie. Spadek produkcji ropy w Iraku decyduje od razu o wyższych cenach benzyny w Islandii. [...] Mini-hulajnogi czy buty na koturnach pojawiają się niemal jednocześnie w sklepach Berlina, Mediolanu, Londynu i Łomży.

P. Sztompka, Socjologia. Analiza społeczeństwa, Kraków 2002, s.583.

Materiał B

Globalizacja gospodarki, tworzenie gospodarki światowej, w której istnieje swobodna możliwość przepływu dóbr, usług oraz czynników wytwórczych. Gospodarcza zależność między krajami widoczna była już w czasie krachu giełdowego w 1929 na Wall Street, kiedy nastąpiło powszechne załamanie. Obecnie struktura ekonomiczna świata jest jeszcze bardziej skomplikowana, a wielość i siła więzi stanowi o konieczności wspólnego rozwiązywania problemów.

Od lat 90., w związku z likwidacją odrębnego systemu państw bloku socjalistycznego i reformami gospodarczymi w Chinach można mówić o upowszechnianiu się wspólnego modelu gospodarczego, co przyspiesza proces globalizacji. Jego podstawowymi czynnikami są: światowy system walutowy, rozwój struktur integracji gospodarczej, rozrost transnarodowych korporacji, międzynarodowych firm, tworzenie i umacnianie organizacji współtworzących łąd gospodarczy w skali światowej. [...]

Wielka Internetowa Encyklopedia Multimedialna WIEM – <http://wiem.onet.pl>

Zadanie 25. (2 pkt)

Na podstawie opisów zawartych w **materiałach A i B** wymień cztery czynniki, które sprzyjają procesowi globalizacji.

-
-
-
-

Materiał C

Z perspektywy euroatlantyckiej prawa te (*tj. prawa człowieka*) mają naturalnie wartość ponadnarodową, dlatego też [...] powinny stanowić nieusuwalny składnik etyki każdego ze społeczeństw na naszym globie. Niestety, okazuje się, że postulowany uniwersalizm niektórych praw człowieka pozostaje w wyraźnej sprzeczności z systemem

religijnym lub społecznym wielu państw Orientu. Sama wolność sumienia i wolność słowa bywają uznawane wręcz za zagrożenie dla stabilności poszczególnych państw, których korzenie mocno tkwią w systemie religijnym lub filozoficzno-społecznym całkowicie odmiennym od tradycji judeo-chrześcijańskiej. [...] Na nieszczęście, te fundamentalne różnice kulturowe są jakby niedostrzegane lub też celowo ignorowane w świecie euroatlantyckim, który nadal przekonany jest o uniwersalnej wartości swoich idei. Ta ignorancja, wynikająca w dużej mierze z zapatrzenia we własną doskonałość technologiczną oraz niespotykany wcześniej w historii dobrobyt i trwałość praw obywatelskich, może mieć fatalne konsekwencje w całkiem niedalekiej przyszłości.

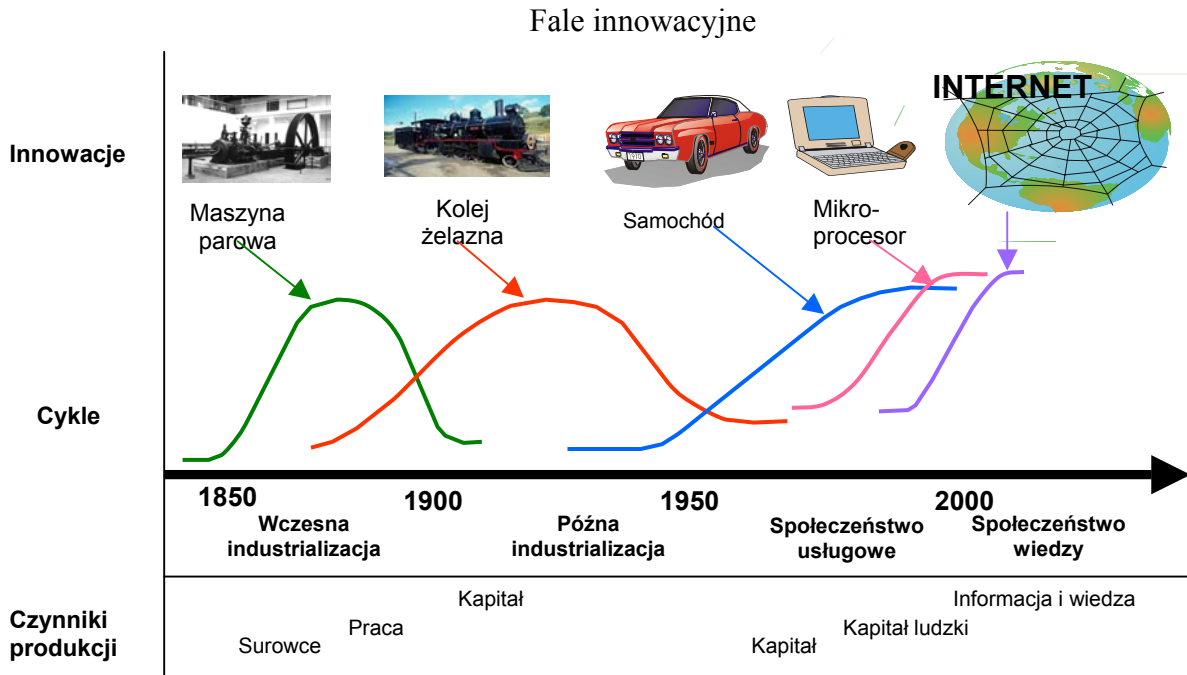
P. Kłodkowski, Wojna światów? O iluzji wartości uniwersalnych, Kraków 2002, s. 9 – 10.

Zadanie 26. (2 pkt)

Na podstawie **materiału C** wyjaśnij, dlaczego pojęcie praw człowieka może budzić sprzeciw przedstawicieli kultur pozaeuropejskich.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Material D

Źródło ilustracji: P. Sienkiewicz, *Teoria rozwoju społeczeństwa informacyjnego*;
<http://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypty/0037/cz6-r53.pdf>.

Zadanie 27. (4 pkt)

Przeanalizuj wykres zawarty w **materiale D**. Wykonaj polecenia:

A. Oceń tempo pojawiania się kolejnych fal (cykli) innowacyjnych.

.....

.....

.....

B. Korzystając z wykresu oraz wiedzy własnej, podaj trzy różnice między społeczeństwem wiedzy a społeczeństwem wczesnej industrializacji.

-
-
-

Material E

Sieć i globalna, natychmiastowa komunikacja prowadzą nieuchronnie do globalizacji przepływów wszystkich wartości, które można wyrazić w formie elektronicznej. W efekcie wszystko może wydarzyć się w każdym momencie i każdym miejscu [...]. Najlepszy przykład to sposób, w jaki abstrakcyjne decyzje zarządców globalnych funduszy inwestycyjnych mogą w jednej chwili zmienić los ludzi mieszkających w miejscu, gdzie znajduje się na przykład fabryka, której akcjami dysponuje wspomniany fundusz. Mały ruch na giełdzie, nagłe przerzucenie funduszy Polski do Chin [...] i już kilkaset osób nie ma pracy (lub ją właśnie zyskuje), a tradycyjne życie lokalnej wspólnoty zostaje zburzone.

E. Bendyk, Zatruta studnia. Rzecz o władzy i wolności, Warszawa 2002, s.185.

Material F

Internet staje się miejscem prowadzenia rozgrywek wojennych, których skutki zagrażają politycznemu, a przede wszystkim ekonomicznemu bezpieczeństwu państw. Obecne konflikty polityczne i zbrojne często są uzupełniane atakami, zagrażającymi bezpieczeństwu teleinformatycznemu walczących stron. W tym roku odnotowaliśmy 2 poważne starcia: na linii Waszyngton - Pekin oraz konflikt izraelsko-palestyński. W obu przypadkach atakowano serwery rządowe, informacyjne oraz biznesowe, jednocześnie zalewając je tekstami propagandowymi. Co prawda zaatakowane instytucje nie zostały narażone na ogromne starty finansowe, łatwo jednak wyobrazić sobie zmasowany atak, w wyniku którego następuje blokada komunikacji sieciowej, serwisy e-commerce¹ przestają funkcjonować, co zmusza wiele instytucji do poniesienia kolosalnych kosztów. Taki scenariusz cyberwojny, polegającej na destrukcji nowoczesnej gospodarki, w tym systemów bankowych i teleinformatycznych, wcale nie jest taki daleki. Internet okazuje się równie dobrym, jak konwencjonalne, narzędziem strategii wojennej.

A. Meller, Internet idzie na wojnę, PC World Computer, wersja on-line, wrzesień 2002.

Zadanie 28. (2 pkt)

Na podstawie **materiałów E i F** oceń wpływ Internetu na gospodarkę i stan bezpieczeństwa współczesnych państw.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

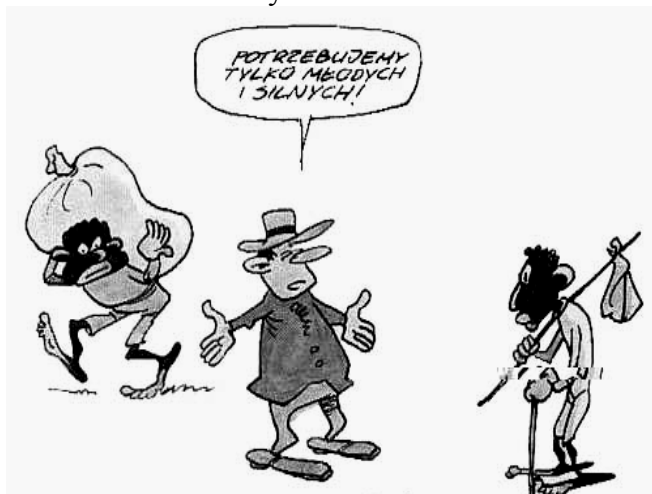
.....

.....

¹ Handel za pośrednictwem Internetu (handel elektroniczny).

Material G

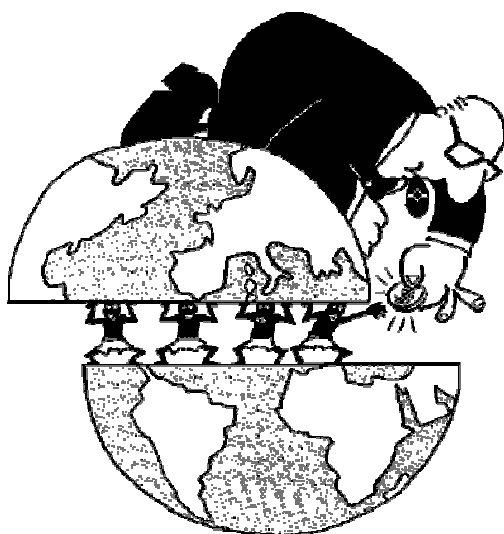
Rysunek nr 1

Rysunek nr 2

Rysunek nr 3

Zadanie 29. (3 pkt)

Jakie zarzuty dotyczące sposobu traktowania Trzeciego Świata przez państwa wysoko rozwinięte odczytać można z rysunków?

Rysunek nr 1 -

.....

.....

.....

Rysunek nr 2 -

.....

.....

.....

Rysunek nr 3 -

.....

.....

.....

Material H

Dzisiaj [...] uniformizacja kultury w skali globalnej dokonuje się bardziej pokojowo, wzory kulturowe przenoszą się przede wszystkim za pośrednictwem mass mediów, następnie masowych kontaktów osobistych, czemu sprzyja łatwość podróżowania i popularność turystyki, a wreszcie jako otoczka kulturowa masowo nabywanych produktów technicznych czy konsumpcyjnych. [...]

De facto jednak dominuje ekspansja kultury najbardziej rozwiniętych krajów Zachodu, a zwłaszcza kultury amerykańskiej. Dlaczego? Tutaj trzeba wrócić do mechanizmów globalizacji ekonomicznej. O kierunku przepływu kulturowego decyduje siła ekonomiczna. W dziedzinie mediów, to w USA produkuje się najwięcej filmów, seriali telewizyjnych, programów rozrywkowych, sprzedawanych następnie lub licencjonowanych do innych krajów. [...].

P. Sztompka, Socjologia. Analiza społeczeństwa, Kraków 2002, s. 591.

Material I

Jedną z przyczyn, dla których Kościół interesuje się globalizacją, jest fakt, że stała się ona szybko zjawiskiem kulturowym. Rynek jako mechanizm wymiany stał się nośnikiem nowej kultury. Wielu obserwatorów zwraca uwagę na ekspansywny, agresywny wręcz charakter mechanizmów rynkowych, które coraz bardziej redukują obszar swobodnego, publicznego działania ludzkiej społeczności na wszystkich płaszczyznach. Rynek narzuca swój sposób myślenia i działania, kształtuje zachowania wedle swojej skali wartości. Ci, którzy podlegają jego oddziaływaniu, często postrzegają globalizację jako niszczycielską powódź, zagrażającą zasadom społecznym, które zapewniały im bezpieczeństwo, i fundamentom kultury, która nadawała kierunek ich życiu.

Problem polega na tym, że postęp techniczny i zmiany w stosunkach pracy dokonują się zbyt szybko, aby kultura mogła na nie właściwie zareagować. Zabezpieczenia socjalne, prawne i kulturowe — powstałe jako owoc ludzkich działań w obronie wspólnego dobra — są nieodzowne, jeśli jednostki i społeczności mają zachować swoją centralną rolę. Globalizacja

jednak grozi często zniszczeniem tych pieczołowicie tworzonych struktur, narzucając nowe style pracy, życia i organizowania wspólnot. [...]

Jan Paweł II, Globalizacja i etyka, wystąpienie z dnia 27 IV 2001

do uczestników VII Sesji Plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych;

http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/globalizacja_27042001.html

Zadanie 30. (4 pkt)

Na podstawie **materiałów H oraz I** wymień i krótko scharakteryzuj cztery rodzaje zagrożeń, jakie dla współczesnej kultury może nieść ze sobą zjawisko globalizacji.

-
.....
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
.....

Materiał J

W ramach przygotowań do Światowego Szczytu Zrównoważonego Rozwoju [Johannesburg 2002], Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych [...] opublikował [...] raport na temat dotychczasowego przebiegu wdrażania **Agendy 21**, globalnego planu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju [...]. Raport podsumowuje gospodarcze, społeczne i ekologiczne osiągnięcia ubiegłej dekady [...]:

- Ostatnia dekada była okresem znaczącego przyrostu **ludności świata**. Podczas, gdy w 1950 roku było na świecie 2,5 miliarda ludzi, a w 1980 roku 4,4 miliarda, to w 2000 roku ludność świata sięgnęła już 6 miliardów. Można oczekiwać, że liczba ludzi na świecie wzrośnie do około 8 miliardów w 2025 roku i 9,3 miliardów w 2050 roku, po czym ustabilizuje się na poziomie 10,5 – 11 miliardów. [...]
- 56% światowej **konsumpcji** przypada na najzamożniejsze państwa, które zamieszkuje zaledwie 15% populacji naszego globu. Na biedne kraje, zamieszkałe przez 40% światowej populacji, przypada jedynie 11% globalnej konsumpcji. Chociaż wzrost konsumpcji jest dziś zjawiskiem powszechnym, przeciętne wydatki konsumpcyjne afrykańskiego gospodarstwa domowego są obecnie o 20% niższe niż 25 lat temu.
- Ogólny wskaźnik **ubóstwa** w krajach rozwijających się, który oznacza liczbę ludzi żyjących za mniej niż jednego dolara dziennie, spadł z 29% w 1990 roku do 23% w roku 1998. Nieznaczny spadek - z 1,3 miliarda do 1,2 miliarda - odnotowano także w ogólnej liczbie ludzi żyjących w ubóstwie. Dzięki dynamicznemu wzrostowi gospodarczemu znaczące sukcesy w ograniczaniu skali ubóstwa osiągnęły państwa wschodniej i południowo-wschodniej Azji. Pewien postęp w tej dziedzinie nastąpił w państwach Ameryki Łacińskiej i południowej Azji. Nie zmieniła się natomiast sytuacja w subsaharyjskiej części Afryki, gdzie w ubóstwie żyje prawie połowa populacji.
- Na świecie żyje co najmniej 1,1 miliarda ludzi, którzy nie mają dostępu do **czystej wody pitnej** i 2,4 miliarda ludzi, którzy nie dysponują odpowiednimi **urządzeniami sanitarnymi**. [...]
- Nadal duża część **dzieci** (ponad 8%) w krajach rozwijających się umiera przed ukończeniem piątego roku życia. W niektórych najuboższych państwach co 5 dziecko umiera przed pierwszymi urodzinami. [...]
- Około 815 milionów ludzi na świecie jest niedożywionych. 777 milionów spośród nich żyje w państwach rozwijających się, 77 milionów w państwach przechodzących okres transformacji, a 11 milionów w krajach uprzemysłowionych. W południowej Azji, gdzie liczba osób niedożywionych jest największa, **głód** wykazuje tendencję malejącą. W Afryce na niedożywienie cierpi około 1/3 populacji, a liczba osób niedożywionych stale rośnie.
- Z powodu **HIV/AIDS** oczekiwana długość życia spadła w niektórych krajach do poziomu sprzed 1980 roku. W 9 krajach oczekiwana długość życia zmalała o 6,3 lat. Na świecie żyje 36 milionów ludzi zarażonych wirusem HIV, z których 95% to mieszkańcy krajów rozwijających się. W subsaharyjskim regionie Afryki żyje 25 milionów osób zarażonych tym wirusem. Z powodu AIDS zmarło w Afryce 12 milionów ludzi, a 13,2 milionów dzieci zostało osieroconych.

<http://www.unic.un.org.pl/johannesburg/raport.php>

Zadanie 31. (3 pkt)

Posługując się danymi zawartymi w **materiale J**, oceń warunki życia ludności różnych regionów geograficznych świata. Wybierz ten region, którego ludność znajduje się w najtrudniejszej sytuacji. Wyjaśnij przyczyny dokonanego wyboru.

Region w najtrudniejszej sytuacji -

Uzasadnienie wyboru:

.....

.....

.....

.....

.....

Część II. Wybierz jeden z tematów.

Temat 1. – Napisz, w jaki sposób zjawisko globalizacji wpływa na współczesne społeczeństwo i państwo polskie. Oceń skutki tego procesu dla naszego kraju, uwzględniając kwestie polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne oraz przedstaw jego możliwe następstwa.

Wykorzystaj materiały zawarte w arkuszu egzaminacyjnym.

Temat 2. – Globalizacja – nieszczęście czy nadzieja dla świata? Przedstaw i uzasadnij swoją opinię o zjawisku globalizacji we współczesnym świecie. Uwzględnij stanowiska różnych stron sporu wokół globalizacji.

Wykorzystaj materiały zawarte w arkuszu egzaminacyjnym.

Wybieram TEMAT NR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

